

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejemani velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravnništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznani (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 93.

▽ Ljubljani, v soboto 25. aprila 1891.

Letnik XIX.

Državni zbor.

Z Dunaja, 24. aprila.

Predlogi in interpelacije

kakor gobe poganjajo iz tal poslaniške zbornice. Doslej je bilo izročenih okoli 20 vladnih predlog in čez 50 samostalnih predlogov, katerih stoji 17 na dnevnem redu današnje seje, pa jih bo morda rešenih komaj pet. Precej pri prvi točki gledé državne podpore za nekatere okraje na Češkem, ki so meseca marca vsled povodenj veliko škode trpeli, oglasili so se trije mladočeški poslanci, ki so vladi priporočali, da naj omenjenim krajem hiti na pomoč.

Še več govornikov se je oglašilo pri drugi točki, ki zahteva od vlade, da naj se odpravi prepoved uvaževanja ameriških trt. Nižjeavstrijski poslanec Richter je sprožil to reč, o kateri so govorili tudi Dipauli, Fürnkranz, Muth, Vošnjak in Fries. Sodba gledé ameriških trt je jako različna; nekateri pravijo, da so najboljši pripomoček zoper razširjanje trne uši, nekateri pa trdijo, da se trtna uš ravno po ameriških trtah trosi po svetu. Predlog sam se izroči posebnemu odseku, v katerega bodo izvoljeni zlasti zastopniki vinorejskih dežel, da se potegnejo za koristi vinorejcev.

Poslanec Kindermann je predlagal znižanje carine od kave in petroleja in bi bil imel danes utemeljevati svoj predlog, pa je nekaj obolel in doma ostal. Vsled tega je odpadla ta točka dnevnega reda in je prišel na vrsto poslanec Schlesinger s predlogom, da naj se napravi zakon, po katerem bi bilo zaukazano, dimnike po tovarnah tako napraviti, da bi ne delali črnega dima. Ta reč spada prav za prav v delokrog zdravstvene policije in za dotični ukaz ni treba posebnega zakona, zato so nekateri poslanci nameravali ta predlog zavrniti že pri pr-

vem branju, ali večina je vendar pritrdila predlagatelju, ter ga v pretresanje izročila obrtnemu odseku.

Četrti utemeljevalec je bil dr. Marchet, ki priporoča polajšave za vinorejce, katerim je trtna uš uničila vinograde. Tudi Muth je govoril o tej reči, ki je bila naposled izročena posebnemu odseku, ki se ima voliti za Richterjev predlog.

Za njim je Kokoschin g utemeljeval svoj predlog gledé znižanja zamudnih obresti, ki je bil izročen davkarskemu odseku, in konečno je še Hajek priporočal svoj predlog gledé posvečevanja nedelj in premembe obrtnega zakona, katerega bo pretresal obrtni odsek.

Pred sklepom današnje seje, ki je bil ob treh popoldne, je poslanec Hagenhofer s svojimi tovariši iz konservativnega kluba izročil predlog gledé znižanja cene soli sploh in zlasti soli za živino.

Iz večerajšnje seje imam še dodati, da je bil brez ugovora sprejet zakon, ki dovoljuje vladi davke pobirati meseca maja in junija, ker bo komaj dotlej izgotovljen državni proračun. Za ta predlog so glasovali tudi mladočeški poslanci.

Interpelacij je bilo večeraj izročenih deset. Dr. Kopp je želel zvedeti, ali vlada že skoraj predloži načrte zakonov, ki so bili zastran razširjenja dunajskega mesta v deželnem zboru avstrijskem napovedani. Protisemit Schneider je izpraševal trgovinskega ministra, ali vé, da se je neki vlak južne železnice izredno ustavil v Leobersdorfu, da je vstopil baron Rothschild in njegov tajnik. Dr. Derschatta je v skrbi zaradi krošnjarstva in bi rad vedel, če bo vlada še v tem zasedanju zbornici izročila dotični zakon? Brenner izprašuje učnega ministra zaradi preustroje živinozdravniškega zakona, Kaiser pa želi od finančnega ministra zvedeti, ali ga je volja znižati ceno soli in dovoliti prodajo soli za živino. Protisemitski poslanec Muth je čital v časnikih, da hoče vlada izvršitev mestne železnice dunajske prepušiti neki zasebni družbi, ter vpraša trgovskega

ministra, ali bi ne bilo bolje, da bi to železnico delala država sama. Edlbacher želi državne pomoči za nožarje v Gorenji Avstriji, Muth pa se pritožuje, da so bili v zadnjem času pogostoma prepovedani shodi nemškega ljudskega društva in želi vedeti, ali bodo gospodske v prihodnje opuščale to?

Konečno se spominja Malfatti, da je bil deželni zbor tirolski nenadoma zaključen in vpraša ministrskega predsednika, zakaj se je to zgodilo.

Adresa.

V nekaterih listih je stala novica, da se poljski poslanec Javorski z levičarji pogaja zaradi skupne adrese; „Vaterland“ danes prav odločno zanikuje to samo po sebi malo verjetno novico. Več kakor čudno bi namreč bilo, ko bi se levičarji pridružili adresi desnice, ko so s svojim slabim zgledom pripravili svoje somišljenike v gospodski zbornici, da so popustili misel skupne adrese in da oni predložé poseben načrt. Kar so levičarski poslanci storili v zadnji seji adresnega odseka, storili so premišljeno, sicer bi bili počakali vsaj toliko časa, da bi bili v roke dobili načrt, kakoršnega misli predlagati Bilinski. Ta načrt je izdelan in bi se bil pretresal v odseku v ponedeljek, ali ker je moral ministerski predsednik sinoči nemudoma odpotovati v Prago, kjer mu je sestra zbolela za mrtvoudom, odložila se je seja adresnega odseka in bo v ponedeljek zborovala zbornica, da nadaljuje danes zastali dnevi red. Sicer se pa odseku ne mudi tako zelo, ker se prične adresna razprava zaradi grških velikonočnih praznikov še le 8. maja.

Volitve v mestni zbor.

Z večerajšnjo volitvijo v I. razredu dovršile so se dopolnilne volitve v mestni zastop ljubljanski. O izidu teh volitev v I. in II. razredu nismo bili v dvomu, osupnil nas je le izid v III. volilnem raz-

LISTEK.

Vuk Štefanović Karadžić.

(Konec.)

Protivniki Vukovi so hoteli zmanjšati zasluge njegove ter so govorili, da je Vuka na vse nagovoril Kopitar, pa da so same njegove zasluge jako neznatne in male. Ali zato je enkrat Kopitar sam odgovoril. „Jaz sem tudi druge učene Srbe v Beču na to nagovarjal, kakor: Frušića, Davidovića, pa tudi samega Svetića, ali oni niso na moj svet nič pomislili, ali kako ga že tako dobro izvršili, kakor Vuk.“

Ravno tako so trdili, da je bilo že pred Vukom nekoliko pisateljev, ki so govorili, da se mora pisati narodnim jezikom, pa so tudi pisali; ki so bili presnovatelji pravopisa in naglasaka, zbirali narodnih umotvorin itd. To je res, ali kateri od njih je poznal narodni jezik ter ga umel rabiti kakor Vuk? Zakaj niso izveli svoje plahe reforme skozi do kraja, z odvažnostjo in železno doslednostjo, kakor Vuk? Vzporedite reforme Save Mrkalja in Luke Milovanovića z Vukovimi! In kateri izdavatelj narodnih umotvorin, poprej in posle Vuka, morejo se ž njim meriti?

Enkrat vpraša Leznjevski Vuka: kako je on postal pisatelj? On se na to nasmeje, potem zamisli,

pa se zopet nasmeje, jasne oči se mu zasvetijo, ter odgovori: „E, jaz takole mislim. Brez te-le moje bergle, brez dobre moje žene in brez plemenitega Kopitarja jaz ne bi bil pisatelj; a želja, da grem malo po svetu, pomogla mi je, da najdem eno in drugo!“

„Da mi ni tele moje bergle — nadaljuje Vuk — jaz bi bil že zdavnaj padel v boju s Turki, kakor tudi mnogi drugi moji vrstniki; a tako me je bergla prisilila, da sedim mirno ter na miru knjige prebiram, in na miru pišem na papir, karkoli so ušesa slišala in oči videle.“

Oženil se je z Nemkinjo 1818. S Krausovo hčerjo se je spoznal, ko je prišel prvokrat v Beč, 1813. Sprejeli so ga dostojno, ali še bolj so se sprijateljili za njegove bolezni, ko ste mu stara Krausovka in hči Ana stregli, kakor da jim je bil v rodu. O ženi svojej pravi Vuk: „Dobra žena, dobra mati, dobra domačica, ona je delila z menoj dobro in zlo v življenju; ali zraven tega je ljubila tudi svoj Dunaj; rajše ga je imela, nego vsa druga mesta in države, pa po dogovoru, da živimo na Dunaju, ostal sem tamkaj ž njo, ter hočeš nečeš bavil se s književnostjo.“

Ali glavni vzrok, da je Vuk postal književnik, ostal bode vendar vedno Kopitar. „V tem sem mu dolžnik — pravi Vuk — če že ne v vsem, pa vendar v mnogem, vrlo mnogem! Treba je poznati, kakor

sem ga jaz poznal, tega zares plemenitega človeka, pa da ga znate ceniti, kakor on to zasluži.“

Dvakrat je prišel v Srbijo, ter se hotel tukaj nastaniti in služiti, ali se mu ni posrečilo l. 1816. in 1820., ko se je oženil, ter se posvetil popolnoma književnosti. L. 1820. je zapisal v Kragujevcu pesem Banović Strahinja, od starčka Milije iz Kolašina. L. 1822. in 1827 je prišel v Srbijo v svojem književnem poslu. Ali ko pride l. 1828 v Srbijo, postavi ga knez Miloš za člana komisije za pisanje zakonskih osnov; on se je dolgo izgovarjal, ali konečno je moral privoliti ter je ostal v Srbiji tri leta (1828 do 1831), a 1831 je postal celo predsednik belgradskega magistrata. V tem času je imel še več priložnosti, da še bolje pozna narod, deželo in ljudi, ki so se trudili pri preporodu Srbije. Vuk, iskreno udan knezu Milošu, videl je v bližini žalostno stanje v deželi, pa je hotel njemu pokazati prave vzroke tega stanja. On se je podal v Zemun, ter je od tukaj napisal knezu Milošu jako obširno in iskreno pismo od 18. aprila 1832. Sadržaj pisma se odlikuje z odkritosrčnostjo in iskrenostjo, ali ob enem pokazuje popolno udanost Vukovo knezu, uredovalcu Srbije. V tem pismu pokazuje Vuk ob enem lekove in načine, kako bi knez mogel popraviti vse, kar v deželi ni v redu. Med ostalim govori Karadžić v pismu o velikej potrebi, da se osnujejo šole, osnovne in tri velike, (to je neka vrsta nadaljevalnih šol),

redu, ker takega nismo mogli pričakovati, dobro poznajoč javno mnenje volilcev III. razreda v Ljubljani. Dokazali smo že, da ta volitev ni bila prosta, da tu niso odločevali glasovi, marveč da so imeli tu odločevalno besedo „golaš“, pest in agitatorji-nevolilci, ki so siloma tirali poštene meščane z volišča, kakor se je to zgodilo volilcu g. J. Kačarju, ki so siloma vrata tiščali do volilne dvorane volilcem, ki so bili že ob 8. uri na volišču, tako, da niti svojih glasov niso mogli oddati, kakor se je to zgodilo n. pr. volilcu g. J. Sallerju; v III. razredu zmagala je zvijača, ker so hodili volit nevolilci; volil je n. pr. neki voznik Zupančičev, z imenom Hrstar, kakor to spričujeta gg. Krže in Marinka, ki sta ga sama videla, da je v volilni dvorani oddal svoj glas.

Tudi v II. in I. razredu so se godile marsikateri nezakonitosti; vzlasti so nasprotniki volili s pooblastili žensk, ki so omožene in za katere imajo le možje pravico voliti. V I. razredu je bilo zanimivo, kako so vzlasti udje volilne komisije hiteli na dan s pooblastili, o katerih dvojiljivi veljavi je bila nasprotna stranka do cela prepričana. Glasovali so med drugim s pooblastili za dve vdovi, dasi prva dotičnega pooblastila niti sama podpisala ni, ampak njena hči, in dasi je k drugi prišel le birič iz magistrata ter ji prinesel nekaj podpisati od magistrata zaradi volitev. Proti takemu nasilju seveda ni mogoče zmagovati.

Jako živahno delavnost, ki bi bila res hvalevredna v drugih prilikah, razvijalo je ob tej priložnosti mestno županstvo ljubljansko. Magistratni sluge bili so najsilnejši agitatorji pri volitvah. Odlikoval se je v tem oziru posebno mestni živinozdravnik g. Skalé, ki je vzlasti na mesarje pritiskal z vsemi silami; grozilo se je celo mesarjem, da bodo izgubili patent, ako ne bodo volili z nasprotno stranko. Tako se je varovala svoboda volilne pravice.

Po jedni strani nas jako veselí živahna delavnost mestnega županstva; mi smo se ob tej priliki prepričali, da ljubljanski gosp. župan tudi pridno dela, ako hoče, in zagotovimo mu, da mu po treh letih ne bomo delali nobene opozicije, ako bode v županskem poslu nadaljeval svojo živahno delavnost, pričeto ob priliki letošnjih volitev.

Dasi torej efektivne zmage konservativna stranka ne more zaznamovati v nobenem razredu pri teh volitvah, vendar sme z vspehom biti zadovoljna. Ako bi bila volitev v III. razredu tako prosto se vršila, kakor v II. in I. razredu, tedaj je gotovo, da bi bili naši kandidati imeli najmanj po sto glasov večine; v II. razredu odločili so zmago liberalne stranke razni uradniki, profesorji in učitelji; v I. razredu pa so zapečatili zmago radikalno-slovenske stranke, — Nemci. Kakor pri vsaki priliki, tako so tudi sedaj liberalci slovenski in nemški pokazali, da je liberalizem mednaroden, kadar se vrši boj proti konservativcem, proti zavednim katolikom.

Iz dveh vzrokov pa iskreno obžalujemo razvoj in izid letošnjih volitev. Pred vsem v gospodarskem oziru. Kar smo gledé na to pisali pred vo-

litvami, pri tem ostanemo, in „prepričani smo, da nam bodo pritegnili v kratkem tudi mnogi oni volilci, ki so vsled pritiska ali premalo poduka oddali svoje glasove kandidatom liberalne stranke. Kapitalistična stranka slovensko-nemška slavi svojo zmago in ob taki priliki mali obrtniki pač nimajo vzroka, veseliti se izida volitev.

Mi želimo „beli Ljubljani“ najlepšega gospodarskega napredka, a očitno izjavimo, da ga od sedaj gospodujejo stranke ne pričakujemo, in zato smo s svojim glasovanjem javno protestovali proti nadaljevanju takega gospodarstva, ki ima za vrhunec svoje modrosti — kopičenje vedno novih dolgov!

Pomenljive pa so letošnje mestne volitve tudi v versko-političnem oziru. Nasprotniki so namreč proti našim kandidatom agitovali vzlasti z geslom: Le „farjev“ ne volite, dasi je bil med 10 kandidati konservativne stranke le jeden duhovnik. Pogrevali so stare fraze, katere so že židovski liberalci vrgli v ropotarnico med smeti, kakor: „Mi čislamo vero, spoštujemo pošteno duhovščino, a v posvetnih zadevah hočemo gospodovati sami“ itd.

Po našem skromnem menenju pač ni liberalno, odrivati stan kateri koli iz javnega delovanja, kajti ustavno življenje ne pozna nobenih stanovskih kast in podeljuje duhovniku iste državljanske pravice kakor vsakemu drugemu, žalostno znamenje vzlasti za Ljubljano je to, da so ljubljanski volilci verjeli liberalnim frazam in si pred katoliškim svetom dali žalostno spričevalo, da se v javnem svojem življenju ne uklanjajo katoliškim načelom.

Vprašamo Vas, ljubljanski davkoplačevalci, kaj so zakrivali duhovni ljubljanski, da jih je vzlasti zadnje dneve vsako najnavadnejše človeče smelo okidavati z blatom? Koliko davkov morate Vi plačevati zaradi duhovnikov? Ako pa duhovnik spozna, kake krivice se godé mnogim ljubljanskim davkoplačevalcem, vzlasti malim obrtnikom in rokodelcem; ako zaradi tega ošiba mestno gospodarstvo, ako ne priporoča mož, ki so zakrivali tako gospodarstvo, ali je to taka pregreha, da je treba zbrati vse barabe ljubljanskega mesta, ki naj duhovnika zato strahujejo in preklinjajo. Ako so se torej ljubljanski duhovni prav živahno vdeležavali zadnjih volitev, niso tega storili v svojo korist, ker nimajo na magistratu ničesar dobiti in ničesar izgubiti, pač pa so storili to zaradi revnih davkoplačevalcev, katerim so stroški vedno množe, ne da bi se na drugi strani skrbelo za primerno večje dohodke. —

Po dovršenih mestnih volitvah sme reči konservativna stranka, da je storila svojo dolžnost, ako vspehi volitev niso zanjo ugodni, temu ni sama kriva, temu so krive razmere, proti katerim ničesar ne premore — moč prepričanja.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. aprila.

Notranje dežele.

Preobremenjenje zbornice. Jedva je zbornica poslancev se sešla, že ima dela čez glavo. Vlada

jej je predložila 16 predlog, ki se tičejo le tekočih stvari. Od napovedanih velikih reform se zbornici ni še nobena predložila. Stavilo se je pa že 43 iniciativnih predlogov, in to mnogo jako važnih. Levica posebno hiti z narodnogospodarskimi predlogi. Mnogi ti predlogi so pa tako nepopolni, da bodo še-le odseki mogli dati jim primerno obliko. Naj odseki še tako pridno delajo, vendar ni misliti, da bi letos mogli zmagati vse to delo, ki se jim je dosedaj naložilo. To preobremenjenje odsekov pa ima to slabo stran, da se stvari ne morejo temeljito obravnavati. Pametno bi bilo, da bi se vsaj taki predlogi, ki so jako pomankljivi, že zavrnil v prvem branju. Kateremu poslancu je kaj ležeče na svojem predlogu, izdelal ga bo že popolno, kateremu pa ni, naj pa rajši ves predlog opusti.

Gospodska zbornica vsprejela je včeraj budgetni provizorij. — Danes bode v adresnem odseku gospodske zbornice grof Falkenhayn predložil svoje poročilo. Pri tej priliki se bode pokazalo, če se je levičarjem posrečilo razpor zasejati v gospodsko zbornico. Sprva se je v gospodski zbornici bilo pokazalo lepo sporazumljenje gledé na adresu. To pa Plenerju in tovarišem ni prav uga-jalo in so začeli pregovarjati svoje somišljenike v gospodski zbornici, da naj predlagajo posebno addresso, če bi addressa desničarjev količkaj naglašala avtomna načela. Kakor se poroča z Dunaja, bodo levičarji tudi v gospodski zbornici predložili svojo addresso; s tem stopi levica popolno v opozicijo, ker na to ni misliti, da bi levičarji s svojo addresso dobili v zbornici poslancev večino, ko bodo proti njim glasovali tudi Mladočehi.

Državno sodišče je razsodilo, da vlada ni rušila ustave, razpustivši delavsko izobraževalno društvo „Vorwärts“ v Meidlingu. Vlada je to društvo razpustila, ker je vsprejelo za člana nekega zdravnika, ki ni delavec v navadnem pomenu besede, in s tem prestopilo svoja pravila.

Vnanje države.

Bismarck — nasprotnik Bolgarov. „Hamburger Nachrichten“ so objavile članek, v katerem se trdi, da je želeti, naj bi Stambulov kmalu odvladal v Bolgariji. Ta članek izraža pač le Bismarckove misli. Bivši nemški kancelar se je vedno kazal sovražnega bolgarski vladi. Večkrat je v državnem zboru naglašal, da zaradi Bolgarov se Nemci ne marajo zameriti Rusiji. Rusi baš zaradi bolgarske politike niso zaupali Nemčiji, in Bismarck je bil pripravljen v tej zadevi vse prijenjati Rusiji, dasi bi bila Nemčija kot Avstrije zaveznica v prvi vrsti morala potegovati se za avstrijske interese na Balkanu.

Pruska zbornica poslancev vsprejela je s 327 proti 23 glasom nov kmetkoobčinski red. Bismarcku to pač ne bode uga-jalo, kajti on je bil odločno proti premembi občinskega reda. Njegova glasila so še nedavno strašila konservativce, da hoče vlada podemokratiti monarhijo s svojimi reformami in mej take reforme spada baš novi občinski red. Konservativna stranka se pa s tem ni dala premotiti. Iz tega vidimo, da knez Bismarck nema prevelikega upliva na nemško notranjo politiko. Naj pride tudi v državni zbor, bode se njegova beseda poševala le bolj v vnanjih vprašanjih, v notranjih bodo pa že drugi možje hoteli obdržati odločilno besedo. Najbrž Bismarck tudi ne bode ostajal dolgo v Berlinu. Ko bode videl, da nema več nekdanjega vpliva, umaknil se bode na svoja posestva in pod košatimi hrasti in bukvami premišljeval, kako je zginila njegova veljava.

(Dale v prilogi.)

ravno tako tudi ena gimnazija, pa potem počasi licej in vseučilišče. On je predlagal, da se državni gojenci pošljejo v Evropo radi izučevanja viših nauk in tujih jezikov itd. Nekatere od teh predlogov je izvel knez Miloš še istega leta.

Razumi se, da se Vuk po takšnem pismu ni povrnil v Srbijo. Ali tudi avstrijska vlada mu ni dovolila, da ostane v Zemunu. Še le koncem leta 1832 so mu dovolili, da more stanovati najpoprej v Pešti, pa potem tudi v Beču.

L. 1834 je potoval Vuk v prvič po jadranskem primorju; obiskal je Boko Kotorsko, Dubrovnik, ter živel nekoliko časa v Črnej Gori. L. 1837 je potoval po Ogrskeji, Slavoniji in Hrvatskeji; 1838 je bil v drugič v Slavoniji in Dalmaciji, 1839 vnovič v Srbiji, kjer pa ni več našel kneza Miloša. L. 1841 je potoval zopet po Dalmaciji, Črnej Gori, Hrvatskeji, Slavoniji in Srbiji, v društvu z ruskim popotnikom Nadeždinom in Kneževićem. Spremenjeno stanje v srbskeji kneževini in udanost dinastiji Obrenovića je bila vzrok, da je potoval v Srbijo še nekolikokrat. Živo je želel, da prehodi jugoiztočne kraje srbskega naroda, namreč Staro Srbijo, ter Bosno in Hercegovino, ali mu to ni bilo mogoče, ker je takrat v teh zemljah bilo nevarno stanje. — Od neprecenljive važnosti so tudi njegova potovanja v Rusijo (1819 in 33), kjer se je med drugimi spoznal tudi z vladiko Petrom P. Njegušem, ter na Nemško l. 1822,

kjer se je spoznal z mnogimi tamošnjimi učenimi ljudmi in književniki, a posebno še z Götthejem, J. Grimmom in drugimi. — Vse to omenjam zato, da se vidi, koliko delavnost in vstrajnost je bil razvil Vuk v času, ki ni bil tako ugoden za potovanje kakor dandanes, pa še hrom!

Karadžić je ljudi dobro poznaval. Ko je dr. J. Mandić iz Novega Sada (sedaj ministerjalni svetnik v pokoju) dopeljal prvikat k njemu Gj. Popovića, kasnejega Daničića l. 1845., rekel je pri odhodu proroške besede: „Glej, našel sem človeka!“ Tako je poznal Branka Radičevića, Bogoboja Atanackovića in mnoge učence svoje. On je tudi dr. Paučića odpravil v Srbijo; on je tudi Kanica nagovoril, da potuje po srbskih zemljah itd. Učenci njegovi pisali so mu in pomagali brezplačno radi pouka v jeziku in vsem, kar se tiče srbske narodnosti, a on jim je daroval knjige, ki so izšle na svitlo.

Vuk je živel 77 let. V svojem dolgem življenju je doživel mnogo hudega in dobrega. Bilo je s početka tako zlo, da ni imel o Božiču na Dunaju niti mesa v loncu, a kasneje je — edini med srbskimi književniki — pristojno živel od svojih knjig in drugih dohodkov. Najprej se je sam boril, a kasneje so mu pomagali: Kopitar, Mušicki, A. Pauić, oba Vuka (Popović i Vrčević), pop Dimitrije Somborski, a od učencev svojih dve nadi njegovi, Daničić in Branko, in drugi. Imel je tudi mnogo protivnikov

pri svojem delu, na Dunaju, v Pešti, Vukovaru, Novem Sadu in Belem Gradu, od katerih so bili najsilnejši Z. Hadžić in razna srbska „praviteljstva“, ali on je imel tudi svojega P. Vukašinovića, a kasneje tudi Justina Mihajlovića v Vukovaru, Vasiljevića v Zemunu, Jov. Gavrilovića in Savo Sretenovića v Belem Gradu, mnoge svoje nabiralec naročnikov, in na posledku vso omladino na svojej strani. Njegov novi pravopis in njegove knjige so večkrat zabranili, namreč: l. 1832. (19. dec.) po onem zgodovinsko znamenitem pismu. L. 1848. in 1849. je prosilo društvo srbske slovesnosti, da se prekliče ta zabrana; ali ona je bila poostrena l. 1850. (29. marca), 1852. (14. aprila), a posebno pa l. 1858. (31. maja) s poukom rečenemu društvu za srbski jezik in književnost, katere gramatike in besednjaka se mora držati. L. 1860. (23. jan.) je bila na predlog Malo-Gospojinske skupščine (1859) po nekem zatezanju obustavljena zabrana novega pravopisa, razven v uradnih poslovi in osnovnih šolah; a 12. marca 1868 je bila zabrana popolnoma odstranjena.

Od 13 otrok ostalo mu je živih samo dvoje, sin Dimitrije (kasneje polkovnik) in hči Mina, a sedaj mu je samo še hči živa, gospa Vukomanovića, slavna prevoditeljica narodnih pripovedek na nemški jezik. — Začel je bil izdavat srbski besednjak s 300 dinari (franki), pa je propal; ali so mu prihiteli v pomoč rodoljubivi D. Jirka iz Trsta (katerega

**Pomiloščenje španjskih republikan-
skih častnikov.** Na Španskem pomiloštili so več republikanskih častnikov, kateri pa s pomiloščenjem niso zadovoljni, ker jih neso vsprejeli več v aktivno službo, temveč upokojili. Ker so skoro vsi jako mladi, bodo dobili le malo ali pa nič pokojnine. Liberalni in republikanski listi zmatrajo pomiloščenje za nezadostno in omenjajo, da so 1876. leta karlistički častniki se vsprejeli v vojsko, da, pri vsprejemu so celó avanzovali. Sevêda liberalci na to ne pomislijo, da je tedaj bil položaj drugačen in je šlo le za to, da se napravi sporazumljenje mej staro pravno stranko in vlado, ali sedaj pomiloščeni častniki so pa bili puntarji. Od vlade se tudi zahtevati ne more, da vsprejme puntarje v vojsko, posebno sedaj ne, ko je republikansko gibanje precéj silno na Pirenejskem polotoku.

Izvirni dopisi.

Iz Rima, 23. aprila. Naše mesto je danes pozorišče silnega strahu in grozne nesreče. Dasi ne morem še podrobneje opisati nezgode, ki nas je zadela nenadoma, hočem vendar v glavnih obrisih naslikati to, kar sem sam videl in skusil v teku današnjega dopoldne.

Zjutraj pet minut po sedmi uri sem bil v svoji sobi v drugem nadstropju. Kar začujem strašanski pok, ki se razlega in odmeva po celem mestu. Sreča moja, da sem imel odprto okno, sicer bi mi bilo vse šipe pobilo. V hipu na to se mi usuje polno prahu od stropa doli, v soseščini pa zažvenketa steklo, ki se je z večine oken strto usulo na ulico. Na to se začuje bobnenje, ki je širilo se po mestu, kakor če je prav močan potres. Vse to se je zgodilo v hipu, in ničesar drugega se ne spominjam, kakor da sem se tresel po celem životu in gledal, kam bi stopil, da si rešim življenje. Menil sem, da se podira hiša in da se zdaj in zdaj zruši tretje nadstropje nad mano ter me pokoplje v razvalinah. Odprem hitro vrata in glej! na mostovžu okna pobita, lesene kocke, s katerimi je potlakana pred-soba, je vzdignil puh. Letim po stopnicah navzdol in grozno! velika okna pri cerkvi vsa razdrobljena, mreže so vržene iz tečajev, v cerkvi silno ihtenje, povsodi vse polno razdrobljenega stekla. Naš knezoškof so služili uprav sveto mašo pri velikem oltarju, in prišedši do graduala se usuje tolika množina steklene drobnine na oltar, da ni bilo mogoče nadaljevati svete maše, marveč so morali prestopiti k stranskemu oltarju. Hvala Bogu, da se jim ni prigodila nikaka hujša nezgoda v strahu.

Stopim na ulico. Povsod vse postljano s steklevino. Z vseh oken gledajo prestrašeni prebivalci na okrog, kaj da je, ženske vpijejo, otroci jokajo, nihče ne vé, kam bi se obrnil. Nekateri menijo, da je kdo vrgel bombo v palačo ministerstva notranjega, kajti to poslopje je blizu našega zavoda.

Čez kake pol ure se raznese glas, da se je razpočila tovarna za smodnik, ki je kake pol ure od mestnih vrat oddaljena.

žena je bila rodod Demeličeva) s 5000 gld., in drugi dobrotniki. Med temi se odlikujejo gospa Stanisavljevička, fenečki arhimandrit, trščanska občina itd. Vuk je bil kasneje v stanu, da tiska tudi tuja dela, o katerih je mislil, da so potrebna, da se z njimi popolni praznina v srbske književnosti, kot: „Opit sličnorednosti“ L. Milovanova in „Pripravo za historiju“ D. Vladislavljeviča.

Trud Vukov je bil ocenjen povsodi po zaslugi. Za svojega potovanja v Rusijo je postal član društva prijateljev ruske književnosti in član krakovskega društva za nauke; — leta 1823 za svojega potovanja po Nemškem, kjer se je sprijateljil z Goethejem, Grimmom, Betigerjem in drugimi, dobil je diplomu častnega doktorja filozofije od vseučilišča v Jeni. Kasneje je bil sprejet za člana goethinskega znanstvenega društva, moskavskega in odeškega društva za zgodovino in starine. — Od ruske akademije je dobil srebrno svetinjo (l. 1820), a zlato od carja Nikole (1841) in cesarja Franja Josipa (1851); leta 1850 je dobil avstrijski red Franja Josipa III. razreda, a l. 1851 pruski red rudečega orla III. razreda. Imel je ruski red sv. Ane ter bil član ruske akademije. Cesar Ferdinand, car Nikola in drugi visoki dostojanstveniki so ga odlikovali z dragocenimi prstani. Leta 1824 mu dá knez Miloš nagrado za svoj životopis; l. 1826 odredi mu car Nikola, leta 1835 knez Miloš mirovnino, katero je kasneje knez Mihajlo povišal (l. 1840). Vuk je do-

Tedaj pa so začeli drdrati voznički po ulicah in voz za vozom se je pomikal proti „Trastevere“ in naprej; od tam namreč se je pokazal gost dim, ki se je razširjal po celem mestu. Meni samemu pa je, ko sem hotel pogledati kviško, odkod da se dim vali, padlo toliko prahu v oči, da mi je prešlo vse veselje, ozirati se na razne kraje.

Ob devetih odpeljal sem se s tovarišem proti tovarni in ob desetih došli smo z veliko silo na kraj nesreče. Krog in krog hiše vse podrte; vidijo se stenske table po sobah, razno orodje razmetano. Kjer pa je bila tovarna, je le globoka jama. Daleč na okrog je razpok zanesel debele gručice ilovnate prsti. Vojaki delajo po razvalinah, kopljejo, odmetavajo, za njimi stojé nosači, da nakladajo ranjence, usmiljene sestre pomagajo. . Tužen pogled. Koliko se jih je ponesrečilo, sedaj še ne morem povedati, ker še ni znano. Začetkom zagnali so velik hrup, da je mnogo vojakov mrtvih, ali potem se je reklo, da temu ne bode tako. Sploh se govore raznoterosti, ki niso verjetne; jutri nam časniki donesejo zanesljiva poročila. Za danes le toliko omenim, da je cerkev sv. Pavla znatno poškodovana, cerkev svetega Petra v Vatikanu pa so takoj zaprli, menéč, da se bliža kaka vstaja. Vatikan sam je zelo poškodovan, oken je neštévilo pobitih. V neki hiši našega zavoda se je udrila stena, in koliko druge škode je še, tega sedaj še ne morem niti približno omeniti. Memogredé stopil sem zjutraj v cerkev „al' Gesu“, kjer so ravno steklevino pometali, katere je bilo povsod po prostrani cerkvi. Da, to vam je bil pravi sodnji dan, strah, kakor ga popisati ni mogoče. Na cesti ne čuješ drugega, nego: „paura, paura“ — strah, strah. Ljudje tekajo žalno sem in tje, tožeč o svojih nezgodah. Hvala Bogu, da smo še zdravi in živi.

Podrobnosti dobite v prihodnjem dopisu.

Iz Celovca, 24. aprila. (Borba za slovenske šole.) Odkar se je med koroškimi Slovenci jela probujati narodna zavest, potegovali so se slovenski rodoljubi tudi za slovenske šole, uverjeni, da le versko-narodne šole morejo vzgajati mladino v značajne rojake in državljane; da pa nemškutarske šole, kojim je glavni namen germanizacija slovenske dece, cilja ljudske šole nikdar ne dosežejo.

V deželnem in državnem zboru opozarjali so sl. slovenski poslanci vlado na to, kako se po koroških šolah osnovnim postavam nasprotuje, ter so zahtevali preureditev teh šol. Občine in posamezniki trudili so se za to dolga leta, nalagali si ogromne troške in sitnosti, — a skozi leta čakati so morali na kakšen odgovor od višje strani; in odgovor se je vselej glasil, da česar zahtevajo, — ne dobijo.

Še le letos se je učni načrt od leta 1875 za Slovence nekoliko preuredil. A ta uspeh je proti tolikim naporom, s kojimi se je pridobil, neznamen, preuredba šolske uprave nedostatna. Kajti šolska

bival od Obrenovića tudi redovito pomoč in izvanredne podpore. On je dobival tudi denarne pomoči od trščanske občine, črnogorskega vladike, grofa Rumjancova, ruske akademije, ministra Šiškova in srbske vlade. Sin mu je bil državni gojenec srbski. 16 mesecev pred smrtjo natiskal je Vuk v posneti IV. knjigi narodnih pesmij knezu Mihajlu te-le znamenite besede: „Od početka leta 1844, od kdaj sem imel srečo, da si me Ti poznaval, vse je Tvoja slava in čast, karkoli sem jaz dobrega izvršil v književnosti; kajti kakor sem do takrat živel z muko in težavo, težko bi se bilo kaj od onega moglo storiti brez Tvoje milostive in rodoljubne pomoči.“ — On je tudi pristojno pokopan na troške kneza Mihajla, a vdova njegova je uživala od dveh srbskih vladarjev, Mihajla in Milana, odredjeno pomoč. Na Mitrov dan l. 1863 je svetkoval petdesetletnico svojega književnega delovanja in s solznimi očmi poslušal pozdrave mladega naraščaja, ki je cenil njegove težnje ter sprejemal njegove novosti. Kmalu za tem se je podal v Črno Goro po nalogu kneza Mihajla, a ko se je vrnil s pota, obolel je ter umrl v Beču dné 26. januarja 1864.

Cislanje Vukovo se je razširilo še-le po njegovi smrti. Njemu v spomin so se obdržavale podučne svetkovine po vseh krajih srbskega in hrvatskega naroda; njemu v čast slavi se tudi stoletnica njegovega rojstva.

Prof. Iv. St.

uprava se je malodane le toliko preuredila, da se zdaj v učnem načrtu vsaj tudi slovenščina imenuje kot učni predmet. Padla je z mize, izza katere vlada nemško-liberalni šolski svet, drobtinica za koroške Slovence; nekateri se je bodo morda razveselili; a zadovoljiti opravičenih zahtev slovenskega ljudstva ta borna drobtinica ne more.

Koliko smo pridobili z novo šolsko naredbo, kaže naj naslednje: Gledé učnega jezika razdelijo se odslej ljudske šole na Koroškem v nemške in dvojezične (utrakvistične).

Koroški Slovenci tudi zdaj nimajo še niti jedne slovenske šole!

Tudi v čisto slovenskih krajih, kjer ni nobene nemškega otroka, so šole dvojezične; poleg slovenščine se v njih šopiri še sedaj (za nas po mislih nemškutarjev jedino zveličavna) nemščina.

Nemških ljudskih šol je na Koroškem 256, in sicer 124 jednorazrednih, 83 dvorazrednih, 25 trirazrednih, 12 štirirazrednih, 10 petrazrednih, dve šestrazrednici. — V 16 teh šol je pouk čisto nemšk, akoravno so otroci k velikemu ali večjemu delu slovenske narodnosti. — Take šole so: na Tholici z 200 učenci, med njimi 90% Slovencev*); v Št. Tomažu z 82 učenci, 75% Slovencev; v Št. Martinu s 130 učenci, 80% Slovencev; Podljubelom s 76 učenci, 97% Slovencev; v Porečah s 155 otroci, 80% Slovencev; v Timenici z 92 učenci, 67% Slovencev; na Vratah z 233 otroci, 86% Slovencev; v Železni Kapli z 250 učenci, 91% Slovencev, itd.

Dvojezičnih šol je 93, in sicer 46 jednorazrednih, 34 dvorazrednih, 7 trirazrednih, 5 štirirazrednih, 1 petrazredna. V šolskem okraju Velikovec je 39, Beljak 26, Celovec 21, Šmohor 6, Volžberk 1 dvojezična šola.

(Konec sledi.)

*) Številke so posnete po „Popotnikovem Koledarju“.

Dnevne novice.

(Iz seje stalnega mestnega zdravstvenega sveta ljubljanskega dné 15. aprila 1891.) Posvetovalo se je o zdravstvenem stanju mesta Ljubljane, o katerem je poročal gosp. mestni fizik dr. Kopriva in dokazal, da se je po izkazu centralne stat. komisije za leto 1890 porodilo v Ljubljani 879 otrok, in sicer 439 moškega, 440 ženskega spola, torej odpade na 1000 prebivalcev 31.3 porodov. Že to razmerje je v razmeri z drugimi mesti jako ugodno. V istem poročilu pa je Ljubljana izkazana z največjo mortaliteto, namreč 38.9‰. Baš ta zadnja številka dajala je dlje časa povod, da so naše mesto razkričali po svetu kot jako nezdravo ter vzroke iskali v mestnih zdravstvenih nedostatkih. Da ima Ljubljana tako veliko mortaliteto, krive so jedino le neugodne krajinske razmere našega stolnega mesta, kateremu v tem oziru ni para v Avstriji. Oglejmo si stvar natančneje. Leta 1890 je umrlo v Ljubljani 1092 oseb. Od teh je bilo 44.9‰ „tujcev“, rekše takih ljudi, ki nimajo stalnega bivališča v Ljubljani; nadalje nahajamo ondi, da jih je 47.2‰ umrlo v zavodih. Te številke govoré dovolj jasno, ako pomislimo, da se iz cele Kranjske stekajo bolniki v jedino javno bolnišnico dežele v Ljubljani. Ni čuda torej, da je baš število umrlih tujcev tako veliko, kajti skoraj vsi v javnih zavodih umrli so „tujci“. Ni ga mesta v Avstriji, ki bi v svoji sredini imelo toliko zavodov, nego baš Ljubljana. Posilna delavnica, jetnišnica, hiralnica itd. so zavodi, kateri izdatno vplivajo na mortaliteto ter se v drugih mestih ne jemlje v poštev, ker se, kakor na pr. v Gradcu, nahajajo izven obmestja. Ako torej od zgoraj navedenega števila odštejemo „tujce“, preostaje za Ljubljano 25.5‰ faktične mortalitete, to je: Ljubljana je sedmo najzdravejše mesto v Cislitvaniji. Ako primerjamo to rektificirano število z izkaznim procentnim številom porodov, vidimo, da se v Ljubljani za 10‰ ljudi več porodi, nego umrje. Istinitost te zadnje trditve dokazuje pač najbolj zadnje ljudsko štetje, katerega ugodne številke nam pač nikakor ni smeti pripisovati rastočemu naseljevanju tujcev v Ljubljani. Kako ugodno je zdravstveno razmerje Ljubljane, v tem končno še jeden dokaz: skoraj tretjino vseh umrlih, namreč 31.77 odstotkov je doseglo starost nad 60 let, kar je v primerji z drugimi mesti (n. pr. Dunaj 19 odstotkov!) jako ugodno. Temu poročilu pritrdi mestni zdravstveni svet, vendar omenja gospod dr. Zupanec, da med boleznimi, na katerih

umró v Ljubljani, zastopa tuberkuloza prvo mesto, da bi torej treba bilo, to bolezen smatrati za inficijsko, in kot proti taki postopati, torej uvesti desinfekcijo obleke in perila. Gospod župan poudarja, da je mesto za zboljšanje zdravstvenega stanja že dosti storilo, vpeljalo vodovod, da se bode pa tudi kanalizacija zboljšala, kakor hitro bodo to dopustila sredstva mestne občine. Gospod Kremžar želi, da bi se izdatno škropile ulice in trgi mesta, pa ne po dnevu, ampak po noči ali pa v jutranjih urah, tudi naj se zabrani otresanje prahu skozi okna. Gospod vitez Zitterer želi, da bi se odpravil jez v Vodmatu, ker zabranjuje urni odtok Ljubljance in torej tudi v njo vpeljanih fekalij. Konečno sklene mestni zdravstveni svet, da je smatrati tuberkulozo za inficijsko bolezen in naprosi mestnega fizika, da sestavi malo poučno knjižico, kako je postopati pri tej bolezni. Dalje se mestni zdravstveni svet pridruži sklepom mestnega občinskega sveta ljubljanskega gledé premestitve vojaške bolnišnice iz mesta ljubljanskega, ker bi se zdravstveno stanje pri napravi novih cest in ulic na tem prostoru, po boljši cirkulaciji zraku in po napravi novih zdravih stanovanj in preselitev občinstva iz sedanjih starih in neprimernih, zdatno zboljšalo.

(Iz Tržiča) se nam poroča. V torek popoldne vršila se je pri nas volitev v občinsko starejšinstvo. Župan je: g. Ant. Globočnik, svetovalec pa gg.: Stanislav Pollak in Ivan Dobrin. Sicer so še v občinskem zastopu: župnik Špendal, šolski ravnatelj Kragl in gg.: Jelenc Jan., Lončar Mat., Mally I. B., Pollak Lud., Raitharek Fric, Theuerschuh Vinko in Wilfan Vinko. Izvan teh so v odboru še trije virilisti v smislu § 17 obč. reda, in sicer gg.: Demberger Filip, Gassner Andrej in Mally Karol. Dovršena je tedaj občinska volitev, katera se je bila čisto nepotrebno spravila v javnost in ob svojem času celo neosnovano stavila v zvezo z državnoborsko volitvijo. Volitev v zastop sploh in v starejšinstvo posebej vršila se je med obilno vdeležbo skoraj enoglasno, župan je izvoljen soglasno, nadejati se je toraj za trg vspešnega delovanja. Novoizvoljenega g. župana in pozdravil g. župnik v nemški in slovenski besedi ter je glede narodne stranke izrekel, da hoče g. župana podpirati v vsem, kar bo ukrenil dobrega in koristnega za trg, da pa tudi narodna stranka pričakuje, da si ji bo vsigdar dovolila prostost besede pri posvetovanju in da si ji nikdar ne bodo kratile pravice jamčenj v obstoječih postavah. — O volitvi bi se dala marsikatera reči, toda naš kraj je premajhen, da bi se ne zašlo pri tem do osebnosti. Pooblaščen pa smo resnici na čast povedali, da naš župnik nikoli ni sklenil z Nemci podtaknjene mu kompromisa in slavno občinstvo smemo zatrditi, da bi se bila nova občinska volitev po zavrnjeni septembrovi ravno tako vršila, kakor danes, ko bi se bila tudi godila v času, ko se o razpustu državnega zbora še nikomur sanjalo ni. Narodovega „gospoda iz Tržiča“ pa prosimo, naj nam ob priliki pové: kdo smo „oni“, kdo so „vi“ in kdo so oni „gospod iz Tržiča“!? Pooblaščen smo na dalje v imenu župnikovem potrditi vsprejem hinavskega brezimno mu poslanega pisma „udanih someščanov“ ter pošiljatelja zagotoviti, da g. župnik mesta odbornikovnega ni sprejel zarad tega pisma, ampak iz drugih vzrokov, zato je tudi kandidiral v

tretjem razredu, da so ga volili poštteni delavci in ne „gospod iz Tržiča“; sicer je pa v Tržiču več gospodov.

(Iz Gorenjega Grada) smo prejeli naslednje vrstice: „V „Slov. Narodu“ z dné 22. t. m. je bil dopis iz Gorenjega Grada o novi volitvi občinskega odbora. Enako poročilo je prinesla nemška „Vahta“ v Celji, torej si lahko mislimo, kak je novi občinski odbor, čeravno trdi dopisnik, da je slovenski. Mi obžalujemo, da „Slov. Narod“ prejema dopise, ki tečejo iz peresa nemško-liberalne stranke.“ — Poroštvo o istinitosti moramo prepustiti gospodu dopisniku, ker ne poznamo tamošnjih lokalnih razmer.

(Svarilo.) Neki klativitez, imenom J. Mažgon, rodom iz Cerknega na Goriškem, klatil se je več tednov po Ljubljani ter lagal ljudém, da je sotrudnik „Slovenca“, sodelavec „Slov. Naroda“, dopisnik „Politike“, pisar v Tönies-ovi tovarni itd. Na tak način je nesramnež goljufal ljudi, da so mu verjeli in ga jemali pod streho. Kar se tiče našega lista, konstatujemo, da ni nikdar niti vrstice napisal za nas. Prišel je pač večkrat v naše vredništvo s prošnjo, da bi čital liste. To priliko je porabljal, da je kradel kakor sraka razne knjige ter prodajal nekemu tukajšnjemu starinarju. Svarimo torej občinstvo pred tem nevarnim človekom, katerega policija zasleduje.

(Dunajski obrtniški shod.) V četrtek zvečer je imela dunajska obrtniška zveza izvanredni občni zbor. Povabljenih je bilo več državnih poslancev, da so slišali želje in pritožbe raznih obrtniških združenj. Prišli so k shodu gg.: M. Vošnjak, J. Kušar, Fr. Povše, princ Liechtenstein, vitez Troll, dr. Lueger, dr. Gessmann, Jax, Schneider, prof. Schlesinger, bar. Morsey in pl. Zallinger. O tem shodu smo danes od prijatelja prejeli daljše poročilo, katero zaradi pomanjkanja prostora objavimo v prihodnji številki.

(Gospod Srečko Ferk,) zdravnik in posestnik v Mariboru, podaril je „Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju“ 50 gld. ter tako postal ustanovnik društvu. Dotično svoto je blagi prijatelj revnim slovenskim visokošolcem vložil v hranilnično knjigo Mariborske posojilnice kot neodpovedljivo vlogo pod imenom: „Podpiralna zaloga slovenskih vseučilišnikov na Dunaju“ št. 1401, str. 513. To knjigo je vrli društveni poverjenik gosp. Franjo Dolenec, trgovec v Mariboru, poslal društvu odboru. Iskrena hvala in slava!

(Novo poslopje) bode v kratkem gradil gospod P. Kosler na svojem zemljišču nasproti državnemu kolodvoru v Šiški in tik gorenjske ceste. Stavbo je prevzela kranjska stavbena družba.

(Imenovanje.) Presvetli cesar je imenoval stotnika g. Valentina Ruperta, brambovskega bataljona v Celji št. 20, za poveljnika brambovskega bataljona št. 23 v Ljubnem.

(Fran Ondriček) je koncertoval minoli teden s sijajnim vspehom v Rigi na Ruskem.

(V praško jubilejno izložbo) se odpelje prvi razstavni vlak z Dunaja dné 15. maja. Reditelji temu izletu so starosta „Akad. društva“ g. Josip Urban, predsednik „Slovenije“ g. M. Batič in podpredsednik „Akad. društva“ g. J. Skalák. V Pragi

se udeležé shoda češko-slovanskih pevskih društev, kojih se je doslej že priglasilo nad 50.

Telegrami.

Dunaj, 25. aprila. Danes je bila na vojaškem vežbališču pomladna parada pred cesarjem; navzočni so bili tudi nadvojvode, nadvojvodinje, vojni minister, nemški veleposlanik. Občinstvo je navdušeno pozdravilo cesarja.

Gradeo, 24. aprila. Cesar se dné 30. avgusta pripelje za tri dni v Celje k vojaškim vajam.

Rim, 24. aprila. Knezonašškofa dunajski in solnograški in knezoškofje graški, ljubljanski in mariborski so se sem pripeljali.

Berolin, 25. aprila. Moltke, ki je še popoldne vdeležil se seje državnega zbora, je zvečer ob 3/4 10. uro umrl za kapjo.

Marselj, 24. aprila. Césaričinja-vdova Stefanija je po dvadnevem bivanju zapustila Marselj in se na parniku „Sumatra“ odpeljala proti Neapolju.

Piccoli-jeva tinktura za želodec je rahlo delujoče, vspešno učinkujoče, prebavne organe vrejuječe zdravilno sredstvo. — Cena steklenici 10 kr. (300—73)

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
24	7. u. zjut.	731.6	6.2	sl. szapad	oblačno	16.00
	2. u. pop.	731.8	8.8	sl. vzh.	dež	dež
	9. u. zveč.	732.4	6.8	brezv.	„	„
Srednja temperatura 7.3°, za 2.8° pod normalom.						

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

25. aprila.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	92	gld	75	kr.
Srebrna 5% „ 100 „ 16% „	92	„	70	„
5% avstr. zлата renta, davka prosta	110	„	85	„
Papirna renta, davka prosta	101	„	80	„
Akcije avstr.-ogerske banke	992	„	—	„
Kreditne akcije	300	„	—	„
London	116	„	65	„
Srebro	—	„	—	„
Francoški napoleond.	9	„	25	„
Cesarski cekini	5	„	50	„
Nemške marke	57	„	15	„

Izjava. *)

Kakor sovaruh mladoletnega posestnika g. Karola Tauzherja šel sem dné 24. aprila na volišče I. razreda volit kot postavni zastopnik za svojega varovanja.

Ko hočem svojo glasovnico oddati, reče predsednik volilne komisije, g. dr. Ivan Tavčar, da je sovaruhinja gospa Ivana Tauzher, zopet omožena pl. Zhuber, proti njemu se izjavila, da ne bo volila, in mi s tem zabranil volitve se udeležiti. Ker sem pa to stvar domov gredoč od sovaruhinje same natančno poizvedel, da ni tega nikdar govorila, in osobito proti g. dr. Ivanu Tavčarju ne, smatram to za nesramno iznajdbo.

Napravim pa to izjavo s tem namenom, da občinstvo izvé, kako objektivno se je postopalo pri volilni komisiji I. razreda dné 24. aprila t. i.

V Ljubljani, dné 25. aprila 1891.

G. Trdina.

*) Za stvari pod tem naslovom vredništvo ne sprejme nobene odgovornosti.

Posebni vlaki na Trsat, ozir. Reko-Opatijo (Abbazia),

odidejo dné 9. maja 1891 iz Moribora, Ljubljane, Trsta in Gorice povodom velikanske tridnevne svečanosti 10., 11. in 12. maja t. l. šeststoletnega ustanovitvenja svete hiše v Nazaretu na Trsatu pri Reki. Vozne cene iz vseh teh in vmes ležečih postaj so jako znižane, ko prej še nikoli. Vlaki odhajajo n. pr. sledeče:

iz	Maribora	ob 7.40 dop.	cena tje in nazaj II. razred gld.	10.95	III. razred gld.	7.25
„	Celja	„ 9.48	„ „ „ „ „ „	8.45	„ „	5.60
„	Zid. Mosta	„ 10.30	„ „ „ „ „ „	7.50	„ „	5.—
„	Ljubljane	„ 12.05 pop.	„ „ „ „ „ „	5.25	„ „	3.50
„	Trsta	„ 1.45	„ „ „ „ „ „	5.25	„ „	3.50
„	Gorice	„ 9.22 dop.	„ „ „ „ „ „	5.80	„ „	3.85
„	Sempetra	„ 3.40 pop.	„ „ „ „ „ „	2.35	„ „	1.55

V nedeljo dné 10. maja dopoldne darovala se bo pontifikalna sv. maša v staroslovenskem jeziku od Nj. vzvišen. mil. gosp. škof Posiloviča iz Senja (Zengg).

Povratna vožnja do 22. maja t. l. z dvakratnim izstopom dovoljena. V nedeljo dné 10. maja zvečer peljejo pa še posebni vlaki nazaj. Za obiskovalce Trsta je cena iz Sempetra v Trst in nazaj za II. razred gld. 2.60, III. razred gld. 1.75 tudi znižana, enako tako iz Reke v Opatijo s posebnim parobrodom.

Podrobneje se poizvé pri odboru in pri mnogih župnijskih, občinskih in poštinih uradih, kjer se tudi vozni listki dobivajo, katere si je prej ko prej preskrbeti. V dan odhoda se sprejem nikomur zagotoviti ne more.

Podporniki za razpečevanje voznih listkov se radodovoljno sprejmó in v mnogobrojno vdeležbo uljudno vabi

(2—1) (I)
Odbor za potovanje v Ljubljani,
Marijin trg št. 1 (pri JOS. PAULIN-u).

Vozni listki, program itd. so nadalje na razpolago v prodajalnicah: v Mariboru pri g. Fr. Havliček-u, Viktringske ulice št. 9, v Celji pri g. Dragotinu Hribar-ju, Graška cesta št. 1, v Trstu pri g. K. Pireli-ju, Via Arsenale št. 2, v Kranju pri g. M. Marenčič-u, v Kamniku pri M. Podrekar-ju, v Škofji Loki pri g. M. Juvan-u itd.

Št. 2560

Razglas.

(1)

C. kr. okrajno sodišče v Ribnici kot ostalinska oblast daje s tem na znanje, da se bode vršila javna dražba v ostalino dné 9. aprila 1891 v Ribnici z oporoko zamršega kanonika in dekana gospoda Martina Skubica spadajočih stvari, in sicer:

1. nepremičnine v vlogi št. 229 katastrske občine Goričavas,
2. premičnin obstoječih iz konj, goveje živine, prašičev, žita, sena, vozov, hišne oprave, gospodarskega in hišnega orodja itd.

v sredo, dné 29. aprila t. l.

in če bode treba tudi prihodnje dni

vsakikrat ob 9. uri zjutraj

v župnijskem poslopji v Ribnici.

C. kr. okrajno sodišče v Ribnici,
dné 24. aprila 1891.

C. kr. okrajni sodnik:
Višnikar l. r.

Zahvala

zavarovalni družbi za življenje „THE GRESHAM“ v Londonu.

Generalni zastopnik tega zavoda g. Gvidon Zeschko v Ljubljani mi je takoj in točno izplačal velik znesek kot zavarovalnino za slučaj smrti, zato mi je dolžnost, da se javno zahvalim družbi „THE GRESHAM“ in jo vsakemu priporočim.

Gradec, dne 22. aprila 1891.

(1)

Olga Regula.

Tinktura za želodec.

(Tinctura Rhei Comp.)

lekarja Plecolija v Ljubljani, narejena z večine iz samega pristnega kineskega revnja, je ukusno in izdatno zdravilo, katero ureja funkcije prebavnih organov. Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 steklenic.

Jedna steklenica velja 10 kr. (60—12) (60—33)

C. kr. privileg.

umetelni zavod za cerkveno opravo

v Freistadtu (Gorenje-Avstrijsko)

prodaje priznane umetelne:

altarje, lece, spovednice, stole, grobne spomenike, križeva pota, slikano steklo, paramente, bandera, božje grobove, orglje in harmonije. (10—3)

Prejemljejo se imenovani predmetje tudi v popravo. Vzorci in drugo brezplačno.

Plačevanje jako ugodno.

C. kr. priv. zavarovalnica

ASSICURAZIONI GENERALI

(Občno zavarovalno društvo v Trstu.)
(Ustanovljeno l. 1831.)

Jamstveni zaklad družbe . . . . . gld. 40,758.238-42
Izza ust. je plačala družba škod za 227,378.631-43
Zavarovalno stanje v oddelku zavarovanj življenja 31. dec. 1889 . . . . . 166,904.648-39
Premijski listi in premije, ki se bodo v poznejših letih pobrale v odd. zavarovanja zoper požar 23,544.053-22

Družba zavaruje:

1. na človeško življenje v vseh mogočih sestavah.
2. Zoper škode po požaru na cerkvena, graščinska in kmetijska posestva, stanovanja in gospodarska poslopja in njihovo vsebino, raznovrstno blago, žetve, les in oglje na prostem, kakor tudi zoper škode vsled podiranja in spravljanja, vsled strele, plinovnega razpoka in onega pri parnih kotlih.
3. Občinam, cerkvam, samostanom, pobožnim ustanovam in graščinam dovoljuje Assicurazioni Generali 20% odpust normalne premije.
4. Zoper škode vsled prevažanja na blago, pridelke, ladje in druga prevaževalna sredstva med prevažanjem na morji, rekah, prekopih, jezerih in po suhem s poštami vrednostnimi pošiljatkami vred.
5. Zoper škode vsled razbitja zrcalnih oken in ogledal.
6. Zoper telesne nezgode na račun prve splošnje zavarovalne družbe zoper nezgode na Dunaji.
7. Zoper škodo po toči na poljske pridelke na račun »Ogerske zavarovalne družbe po toči in protizavarovalne delniške družbe v Budapešti«.

Pri zavarovalni stroki na življenje jamčijo zavarovalni pogoji zavarovancu razven drugih prednostij:

- veljavnost polic v slučaju samoumora, dvoboja itd. po petletnem obdobju;
- nezastavljene police ne morejo ugasniti po triletnem obdobju;
- pravica do obnove (tekem 3 mesecev) polic, ki so ugasnile zaradi neplačevanja zavarovalnin, popolnoma neodvisno od zdravja še živečega zavarovanca;
- omejitev ničnostih razlogov za slučaj nameravane in dokazane goljufije;
- polic dobi brezplačno čez 6 mesecev tudi veljavo ob slučaju, če je zavarovanec poklican izvršiti svojo črnovojniško dolžnost in sicer do 15,000 gld.;
- ravno tako tudi, če je brambovec ali rezervist poklican na vojsko in sicer do 5000 gld.

Zavarovalni oddelek na življenje je popolnoma samostojen. Ima lastno premoženje in je od drugih strok tako ločen in neodvisen, da tudi slučajna zguba pri zavarovanju zoper požar ali škode pri prevažanju ne more vplivati na to stroko.

Družba jamči za olajšave, ki se strinjajo z zdravim trgovskim poslovanjem, tako pri odmerjanju zavarovalnin, kakor tudi pri likvidaciji škod, katere vedno točno izplačuje. (4)

Glavni zastop v Ljubljani:
C. Tagliapietra,
Gradišče št. 4.

Vsak slovenski gospodar,
ki še ni naročen na ilustriran gospodarski list „Kmetovalco“ s prilogo „Vrtinar“, pošlje naj svoj naslov c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, katera mu dopolnje priloži **brezplačno**, in iz katere more izpredvideti, da je list neobhodno potreben za vsakega naprednega slovenskega gospodarja. (31)

Ana Rupnik,

izdelovalka umetnih cvetlic,
sv. Petra cesta št. 13,

priporoča visokočistiti duhovščini in slav. občinstvu vsa v to stroko spadajoča dela po primerni ceni. (4—4)

Nepresegljivo za zobe

je

I. salicilna ustna voda

aromatična, upliva okrepčevaljoče, zabranjuje gajlobo zob ter odstranjuje iz ust **neprijetni duh**. Jedna velika steklenica 50 kr.

II. salicilni zobni prašek

splošno priljubljen, upliva jako okrepčevaljoče ter ohranjuje zobe svetlo-bele, a 30 kr.

Navedeni sredstvi, o katerih je došlo mnogo zahvalnih pisem, ima vedno **sveži** v zalogi ter vsak dan po pošti pošilja

lekarna
Ubald pl. Trnkóczy

diplomovani posestnik lekarne in kemik, poleg mestne hiše v Ljubljani.

Zunanja naročila se s prvo pošto izvršujejo.

Gradec: Lekarne Vendelina pl. Trnkóczyja, deželna lekarna, Sackstrasse.
Dunaj: Lekarne Viktorja pl. Trnkóczyja, pri sv. Francišku, (ob jed. tom kmetična tovarna), V. Hundsturmstrasse 113.

Dunaj: Lekarne Julija pl. Trnkóczyja, „pri zlatem levu“, VIII., Josefstadtstrasse 30.
Dunaj: Lekarne dr. Ottona pl. Trnkóczyja, „pri Radeckijem“, III., Radeckypplatz 17.

Svojo bogato zalogo

raznovrstnih vóz

po najnižjih cenah

priporoča slavnemu občinstvu
Franc Šiška,
kovaški in podkovski mojster,
Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 6,
v Tönniesovi hiši. (7)

Elegantne solnčnike

navadne vrste
nejše iz zanesblaga v največipo čudovito dobro poznata

Trpežno izdelane dežnike

in najelegantlivo dobrega izberi priporočanizke ceni
tvrđka

L. Mikusch

15 Mestni trg v Ljubljani Mestni trg 15.

Naročila na **kostumne solnčnike**, **popravila** in **preoblačenja solnčnikov** in **dežnikov** izvršujejo se najvestnejše in poceni. — Po pošti došla naročila sprejemajo in izvršujejo se točno proti povzetju.

Razproda jalcem so natančno razvrščeni ceniki frano na razpolago.

R. Tschörner-jeva

prva kemična perilnica in barvarija za sparane in nesparane garderobe

namerava osnovati **zalogo** in naj izvolijo za vodstvo te zaloge dame, ki morejo vložiti kavejjo, kakor hitro je mogoče, doposlati svoje ponudbe s fotografijo gorenjemu zavodu v Brno Barvišská ulice št. 5. (3—3)

Kneippovo vodno zdravljenje

(Kuhne-zdravljenje).

Zdravišče Auenhof-Stosir.

ob Vrbskem jezeru na Koroškem.

Vodno zdravljenje po Kneipp-ovi metodi: masaže, zračne in solnčne kopeli, dobro podnebje, ceno bivanje, železniška in parniška postaja. (10—4)

Prospekti zastoj.

Proti podganam najboljšo sredstvo.

Tord-Tripe

pokončuje podgane, miši in krte brez najmanjše nevarnosti za domače živali.

— 1 zavitek 50 kr. —

Glavna zaloga za Kranjsko:
G. Piccoli, (12-8)
lekarnar v Ljubljani.

Prodaja mlina.

Dne 25. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne bode v notarski pisarni gospoda c. kr. notarja Eduvarda Zasmeta v Namestu pri Brnu

prostovoljna dražba umetnega mlina

v Martikovi, pošta Namest pri Brnu, na Moravskem, poprej sodnijski cenjenega na 29.500 gld. Izklicna cena 15.000 gld., plačilni pogoji jako ugodni, torej lepa prilžnost za dobro kupčijo.

Kaj natančnejše ga kakor tudi dotični popis mlina povedo iz prijaznosti gospod **Eduvard Zasmeta**, c. kr. notar v Namestu pri Brnu; gospod **Ivan Tichy** v Rossici pri Brnu; gospod **Josip Krschka** v Požegi v Slavoniji. (2—2)

Cena 2 gld. 95 kr. S kalendarjem 3 gld. 75 kr.

Ura z budilnikom

in zvončkom
sveti, vis. 18cm
vine, je dobiti

ki se po noči vokrovu izkovi v tovarni

EMIL MAYER na Dunaji,
I, Bauernmarkt, 12. (12—5)

Ura s kukavico, ki naznanja čas, v lično izrezljanej omarici, podobarsko delo, s koščenimi kazalci 8 gld.

Ceniki stenjskih in žepnih ur se pošiljajo brezplačno, če se zahtevi priloži poštna marka za poslatev. (12—11)

Praga.

Občna deželna razstava

v proslavo stoletnice prve obrtne razstave l. 1791 v Pragi
pod pokroviteljstvom

Njegovega ces. in kralj. Veličanstva
cesarja Frančiška Josipa I.
od dné 15. maa do 15. oktobra 1891.

Veda, umetnost, obrt, zemlje-
delstvo, slovesnosti, začasne
razstave, svetéč vodomet, shodi,
loterija itd.

1891.

(16-5)

Anatherinova ustna voda in zobni prašek

ohranita usta sveža, krep-
čata željustno meso ter od-
pravljata slabo sapo iz ust.
1 steklenica ustne vode
velja 40 kr., 1 škatlja zob-
nega praška 20 kr., 12
steklenic 4 gld., 12 škatelj
samó 2 gld.

Lekarna Piccoli
„pri angelju“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Naročila se izvršujejo z
obratno pošto proti po-
zvetju zneska. (30-24)

Na Najvišje povelje Nj. c. in kr. apostolskega veličastva

Bogato oskrbljena po e. kr. ravnateljstvu loterijskih dohodkov zajamčena

XXVII. državna loterija

za civilne dobrodelne namene.

3091 dobitkov v skupnem znesku 170.000 goldinarjev in sicer:

1 glavni dobiček s 100.000 gld. z dvema preddobitkoma in dvema podobitkoma à 500 gld., 1 dobiček s 15.000 gld., 1 dobiček s 5000 gld., 1 dobiček s 4000 gld., 1 dobiček s 3000 gld., 1 dobiček s 2000 gld., 1 dobiček s 1000 gld. in 80 dobitkov po 100 gld. v gotovini, naposled serijski dobitki v skupnem znesku 30.000 gld.

Žrebanje se bo vršilo neprekinjeno dné 11. junija 1891. — Srečka stane 2 gld. a. v.

Podrobnejša določila ima igralni narčrt, ki se doblja brezplačno s srečkami pri oddelku za državne loterije, Dunaj, I., Riemergasse 7, 2. Stock, im Jakobshofe, kakor tudi po mnogih prodajalnicah.

Srečke se pošiljajo poštne proste.

Dunaj, marca meseca 1891.

C. kr. ravnateljstvo loterijskih dohodkov,
oddelek državne loterije.

(6-3) (2)

Zobozdravnik Schweiger

stanuje

hôtel „Stadt Wien“ (pri Maliču)
št. 25 in 26. II. nadstropje.

Ordinira vsaki dan od 9. do 12. ure
dopoldne, od 2. do 5. ure popoldne.
Ob nedeljah in praznikih od 9.
do 1/1. ure.

Najnovejše iznajdbe in sredstva v zobo-
zdravništvu. Najboljše plombe, po barvi
zobem prikladne. (37)

☛ Za vsa dela se jamči. ☛

Trst 1882.

Zagreb,
Ilica 36.

NAZNANILO.

Delavnica orgelj

Zagreb,
Ilica 36.

Budimpešta 1885.

Izdeljujeva

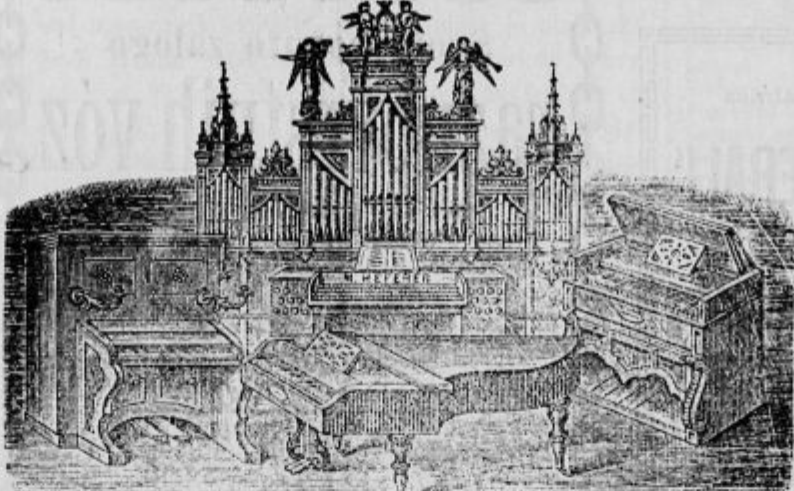
nove cerkvene orglje

vsake veličine po najnovejšem in naj-
solidnejšem osiroju. Obode izdelujeva
po načrtih v kateremkoli zlogu.

Večletno jamstvo, nizke cene,
plačilni pogoji po dogovoru.

Vsakovrstna popravila iz-
vršujeva hitro in vestno: kratko, mo-
reva se meriti z vsako drugo podobno
delavnico. (12-2)

[M. Heferer-a udova insin.]

POMLADNI GLASI

posvečeni
SLOVENSKI MLADINI.

Uredil in založil CIRILSKI.

V Ljubljani, 1891. Tiskala „Katoliška Tiskarna“.

Ta knjižica, ki se radi mične
vsehine in krasne oblike sama
priporoča, stane brošir. 30 kr.,
trdo vezana 40 kr. — Kdor na-
roči skupaj 10 izvedov, dobi en
izvod po vrhu. (10-3)
Katoliška Bukvarna.

Premija na svetovni razstavi v Londonu 1862. Parizu 1867. Dunaji 1873. Parizu 1878.

Klavirji na obroke za na deželo, salonski krilasti klavir, pianine,

iz tovarne svetovno znane trdke (Gottfried Cramer) — Wilh.
Mayer na Dunaji za 380 gld., 400 gld., 450 gld., 500 gld.,
550 gld., 600 gld., 650 gld., pianine za 350 gld. do 600 gld.
Klavirji družih trdk za 280 do 350 gld.

Izposojilo klavirjev za na deželo pod naj-
ugodnejšimi pogoji. (12-11)

Prodajalnica in posojilnica klavirjev A. Thierfelder, Dunaj, VII. Burggasse 71.

Ignacija Fasching-a vdove

ključavničarija,

Poljanski nasip št. 8,
priporoča vedno gotovo zalogo

štedilnih ognjišč.

Delo je solidno, cene kolikor mogoče nizke.

☛ Vnanje naročbe se hitro izvršujejo. ☛

Ign. Fasching-a vdova
v Ljubljani.

(6-3)

(2-1)

Ravno izšlo:

„ŠMARNICE“

Marijina visoka pesem ali magnifikat,
sostavil

Andrej Kalan, duhoven.

z dovoljenjem prečastitega knezoškofijstva ljubljanskega.
V Ljubljani 1891.

Založila „Katoliška Bukvarna“.

Cena polusnje 90 kr., usnje 1 gl., zlato obrezo 1 gl. 20 kr.,
po pošti 5 kr. več. (3-3)